

місцевих бюджетів економічно розвинених країн світу з метою імплементації в Україні ключових ідей сталого розвитку бюджетної системи.

Список використаних джерел

1. Minnesota Illustrated: A Visual Guide to Taxes & The Economy [Electronic resource]. – Access mode : <https://taxfoundation.org/minnesota-illustrated-a-visual-guide-to-taxes-the-economy/>- Назва з екрана

2. Податкова система Сполучених Штатів Америки / Асоціація платників податків України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnyu_dosvid/USA.html- Назва з екрана

3. Гречана В. Податки на американський лад. Загальні засади оподаткування в США індивідуальним прибутковим податком / Всеукраїнське щотижневє професійне юридичне видання «Юридична газета» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yur-gazeta.com/publications/practice/podatkovapraktika/podatki-na-amerikanskiy-lad.html>- Назва з екрана

*Микитенко Альона Михайлівна,
магістрант,*

*спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Науковий керівник:*

*Мельничук Ірина Олександрівна,
викладач*

*кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сучасний стан справ у сфері банківського кредитування свідчить про наявність ряду проблем, що є наслідком фінансово-економічної та політичної кризи в Україні. Ураховуючи те, що кредити виконують найважливішу роль у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці, питання вивчення проблемних аспектів банківського кредитування набуває особливої актуальності у сучасних умовах.

Кризові явища в економічній системі практично підірвали фінансову стійкість більшості вітчизняних підприємств, унаслідок чого різко скоротилася кількість надійних фірм-позичальників, водночас кредитні операції залишаються головним видом активних операцій комерційних банків, де зосереджена переважна більшість залучених банками ресурсів [5, с. 235]. У цілому банківське кредитування ґрунтується на таких принципах: принцип строковості (повернення кредиту у визначений термін); принцип повернення

(повернення кредиту у повній сумі); принцип цільового використання (вкладення позикових коштів у конкретно визначені господарські проекти); принцип забезпечення (наявність у банку юридично оформлених документів, що гарантують своєчасне повернення кредиту: заставне зобов'язання, договір-гарантія, договір-поручительство тощо); принцип платності (сплата відсотків за користування кредитом). Недотримання цих базових принципів призводить, зокрема, до зростання проблемних кредитів у портфелі банку [2, с. 70].

Якісно новий етап розвитку банківської системи та економіки загалом починає спостерігатися лише з 2003 р., коли темп приросту обсягів довгострокових кредитів, виданих суб'єктам господарювання, становив 157,83% (або 30 млрд. 553 млн.грн. проти 11 млрд. 850 млн.грн. у 2002). А у 2004 р. відбувся повний перехід банківської системи України на довгостроково орієнтований розвиток: обсяги довгострокового кредитування за підсумками року перевищили обсяги виданих короткострокових кредитів на 7 млрд. 428 млн.грн. (48 млрд. 3 млн.грн. довгострокових кредитів проти 40 млрд. 575 млн.грн. короткострокових). Тенденція переважання довгострокового кредитування над короткостроковим зберігалася і нині, позитивно впливаючи на економічне зростання [4, с. 69].

У 2015 р. обсяги виданих короткострокових кредитів становили 437 977 млн.грн., а обсяги наданих довгострокових кредитів – 543 650 млн. грн. Якщо ж порівняти з 2002 р. (обсяги виданих короткострокових кредитів – 30 357 млн.грн., а обсяги наданих довгострокових кредитів – 11 871 млн.грн.), то це, відповідно, на 407 440 млн.грн. та на 531 779 млн.грн. більше, ніж у 2015 р.



Рис. 2. Динаміка надання короткострокових та довгострокових кредитів в Україні за 2002-2015 рр., на кінець періоду [4, с. 70]

Починаючи з 2008 р., частка простроченої заборгованості з кожним роком зростала, досягнувши максимального значення у 2011 р. – 11,2%. Найвищі її показники спостерігаються за результатами 2014 та 2015 років – 135 858 млн.грн. та 202 258 млн.грн. відповідно. Як показує світова практика, коли

рівень проблемної заборгованості клієнтів в кредитному портфелі банку перевищує 10%, то виникає загроза економічній безпеці банку.

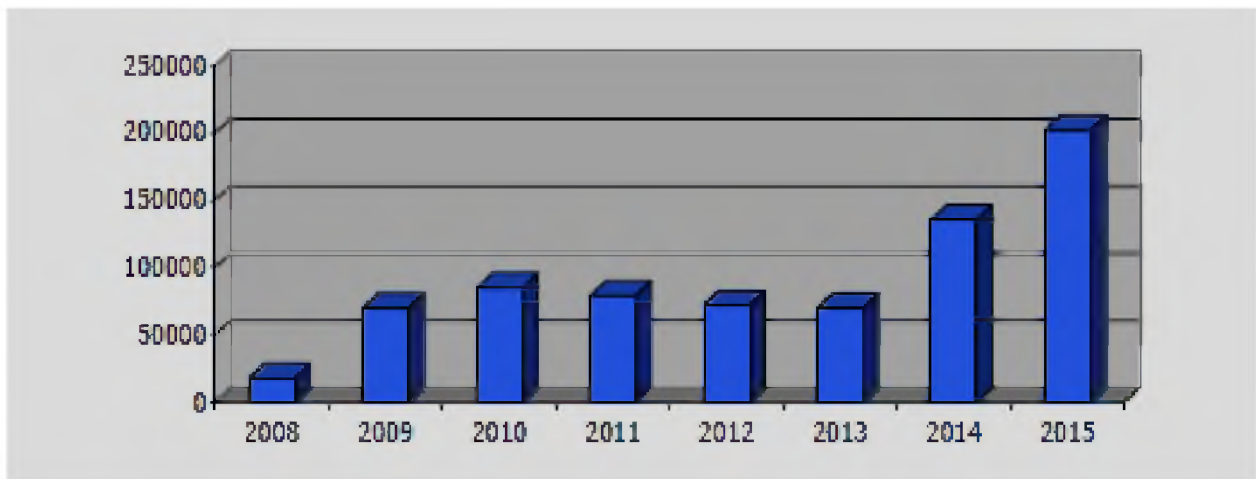


Рис. 3. Динаміка обсягів проблемних кредитів банків України за 2008–2015 рр., на кінець періоду [4, с. 71]

Отже, на сьогодні проблемні кредити значною мірою гальмують розвиток кредитного ринку України. Протягом 2008–2015 рр. вони збільшились більш як у 5 разів: якщо частка проблемних кредитів у загальній структурі кредитного портфеля комерційних банків України у 2008 р. становила лише 1,49%, то у 2015 р. вона сягнула 7,50%. Основними причинами виникнення проблемних кредитів протягом цього періоду є зниження обсягу ВВП та промислового виробництва, девальвація національної валюти, погіршення фінансового стану позичальників, втрата ринків збуту експортерами. Упродовж 2012–2014 рр. частка проблемних кредитів дещо зменшилась – з 9,61 до 7,7%. Така тенденція зумовлена передусім позитивними чинниками, серед яких: реструктуризація активів в іноземній валюті; якісна робота банків з проблемними активами; співпраця з колекторськими організаціями; впровадження програм лояльності; поміркована політика банків на кредитному ринку. Окрім того, комерційні банки використовували підвищення вимог до постачальників, списання безнадійних кредитів. Протилежна тенденція спостерігається у 2015 р. Обсяг простроченої заборгованості зріс майже на 95 млн.грн. порівняно з аналогічним показником минулого року. Така ситуація зумовлена передусім політичною ситуацією в Україні, погіршенням фінансового стану позичальників, економічною кризою, девальвацією гривні, інфляційними процесам, веденням бойових дій на території України [2, с. 72].

Роль, яку відіграє банківський кредит у розвитку економіки країни, залежить передусім від ступеня розвитку економічних відносин. В умовах трансформації економіки кредит може відігравати як позитивну, так і негативну роль. Позитивна роль банківського кредиту розкривається за такими напрямками: вплив на розвиток та структурний склад видів економічної діяльності, сприяння розвитку діяльності суб'єктів господарювання, підвищення платоспроможності населення, скорочення витрат обігу через створення кредитних документів [1, с. 55].

Ураховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що сучасний стан розвитку банківського кредитування, зокрема його методи та механізми, постійно вдосконалюється, що є важливою передумовою економічного зростання в Україні. Однак для забезпечення інноваційної спрямованості необхідним є створення відповідних умов, за яких би відбувалося зростання довгострокових кредитів. Важливо зазначити, що головним фактором, що впливає на сучасну кредитну діяльність банків в Україні, є політична та соціальна нестабільність. Тому необхідним є забезпечення макроекономічної стабільності.

Список використаних джерел

1. Жукова Н. К. Сучасний стан ринку банківських кредитів в Україні / Н. К. Жукова, Н. В. Зражевська // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 5–6. – С. 54–57.
2. Літвін Я. А. Проблемні аспекти банківського кредитування / Я. А. Літвін // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – Вип. 7, Ч. 2. – С. 70–73.
3. Поляк Н. П. Банківське кредитування: сучасний стан та проблеми сьогодення / Н. П. Поляк // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014. – № 2 (74). – С. 201–207.
4. Сенищ П. М. Моделі банківського кредитування розвитку реальної економіки / П. М. Сенищ // European Cooperation. – 2016. – № 10 (17). – С. 65–76.
5. Трач С. С. Банківське кредитування в Україні: вітчизняний та міжнародний досвід США й Великобританії / С. С. Трач // Науковий вісник національної академії внутрішніх справ. – 2014. – № 4. – С. 233–244.